

SAKŅU TRUPES IZPLATĪBU IEROBEŽOJOŠO FAKTORU IZPĒTE

1. ETAPA STARPATSKAITE

Dr. silv. Tālis Gaitnieks

11. 01. 2017.

Sakņu trapes izplatības novērtējums priežu audzēs

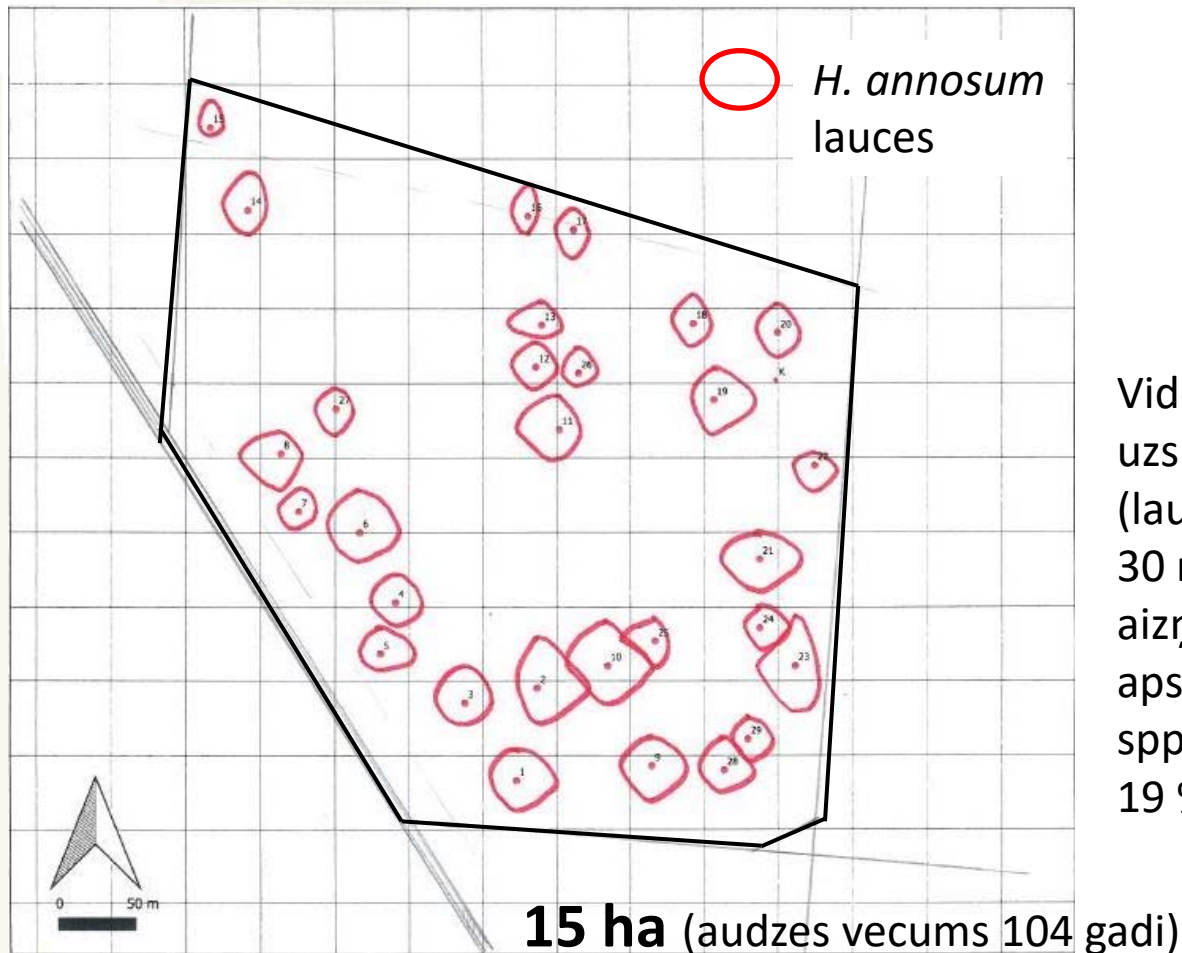

Apsekojot 31 priežu audzi (24,6 ha; 80 - 100 gadi – Ziemeļkurzemes reģ., Dienvidkurzemes reģ.), *Heterobasidion* spp. tika konstatēts 13 % no analizētajām audzēm (nog. 0,6-1,0 ha), atsevišķās audzēs konstatēti 60 kaltuši koki.

Sakņu piepe
Heterobasidion spp.

Sakņu trapes izplatības novērtējums priežu audzēs

Vidēji viena lauce (no 29 uzskaitītajām) aizņēma 1083 m² (lauču rādiuss variēja no 9 līdz 30 m), bet visas lauces kopā aizņēma 31 421 m² jeb 21 % no apsekotās teritorijas (*Heterobasidion* spp. tika konstatēts 26 laucēs jeb 19 % no 15 ha).

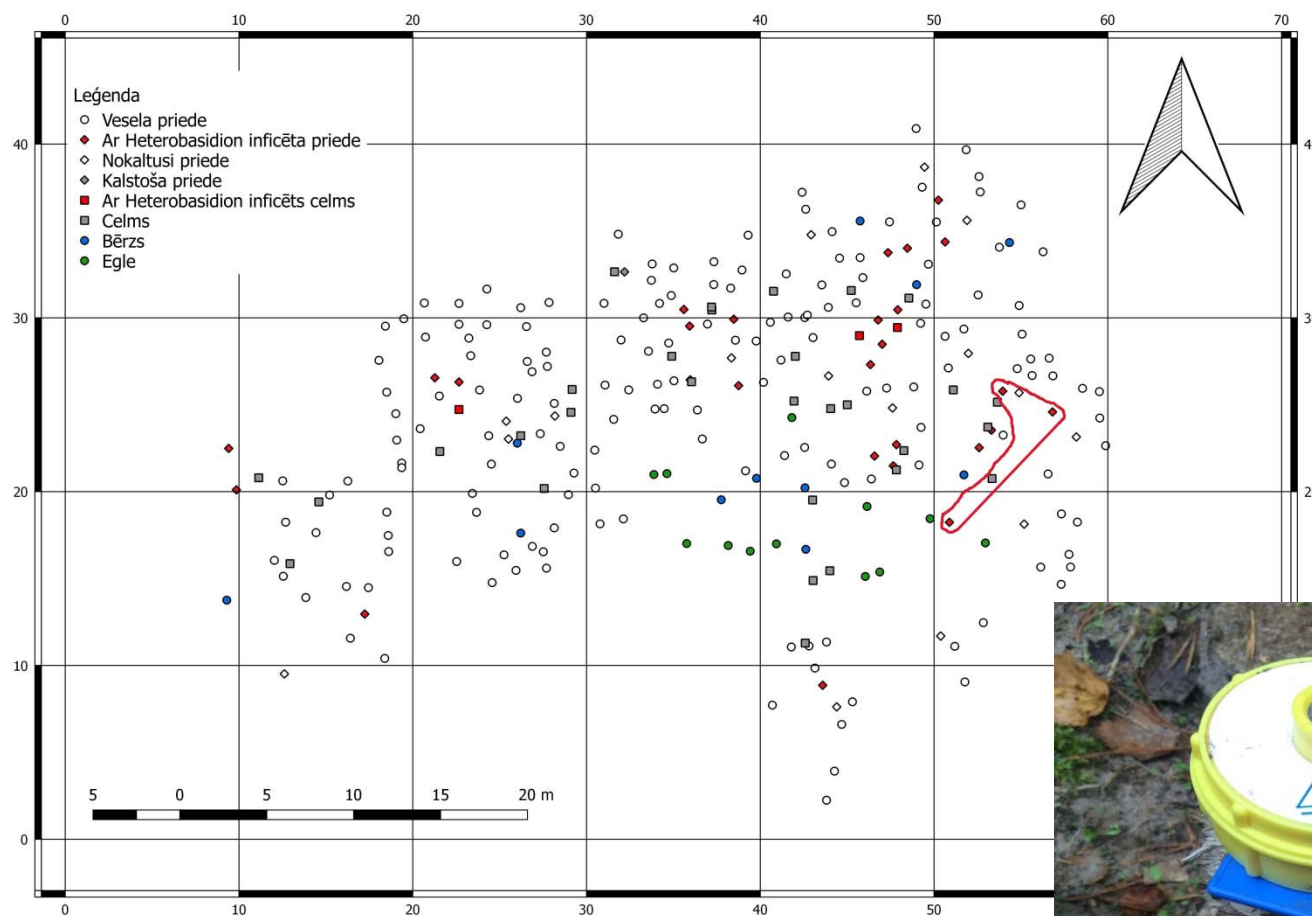
Sakņu trupes izplatības novērtējums priežu jaunaudzēs

Apsekojot 10 priežu jaunaudzes (platība 0,9 – 2,9 ha) Ziemeļkurzemes reģ. un Dienvidkurzemes reģ. sakņu piepe atrasta gan mākslīgi (2), gan dabiski (3) atjaunotās jaunaudzēs; inficēto koku skaits variēja no 1 līdz 12 kokiem uz ha.

Sakņu piepes genotipu izplatības novērtējums stipri inficētā priežu jaunaudzē

Ierīkots parauglaukums 0,24 ha platībā, lai novērtētu sakņu piepes izplatības dinamiku priežu jaunaudzē, kartēti kaltošie, augošie koki, celmi.

Heterobasidion

Sakne pārzāģēta pirms 2 mēnešiem!

Heterobasidion annosum genotipu skaitu un lielumu priežu jaunaudzēs ietekmē iepriekšējās paaudzes inficēto celmu daudzums.

Dažādas izcelsmes septiņus gadus veca skuju koku stādmateriāla uzņēmība pret *Armillaria* spp. infekciju

561 priede
353 egles

12 - 15 mēnešu
ilgs inkubācijas
periods

Dažādas izcelsmes septiņus gadus veca skuju koku stādmateriāla uzņēmība pret *Armillaria* spp. infekciju

Par analizēto 7 gadus vecu priežu un egļu stādu inficēšanos ar *Armillaria sp.* liecināja: nekrožu veidošanās uz saknēm, micēlijs zem sakņu mizas, augsnē un sakņu sistēmā atrastās rizomorfas.

Aprobētā metodika ir izmantojama stādmateriāla rezistences pētījumiem; inkubācijas periodam jābūt vismaz 2 gadi.

Dažādas izcelsmes septiņus gadus veca skuju koku stādmateriāla uzņēmība pret *Armillaria* spp. infekciju

Armillaria cepistipes, *Armillaria borealis*, *Armillaria solidipes* micēlijs saglabā dzīvotspēju mazu dimensiju inficētā koksne (0,5 x 6 cm) vairāk nekā gadu pēc ievietošanas augsnē.

Stipri inficētās platībās, pirms priežu stādījumu ierīkošanas, jāizvērtē inficēšanās riski gan attiecībā pret *Heterobasidion* izraisīto sakņu trupi, gan *Armillaria* spp.

Heterobasidion spp. un *Phlebiopsis gigantea* micēlija attīstības novērtējums maza diametra (<10 cm) skuju koku celmos

20 parauglaukumi – 2013. gads

563 egļu celmi } 2017....
76 priežu celmi }

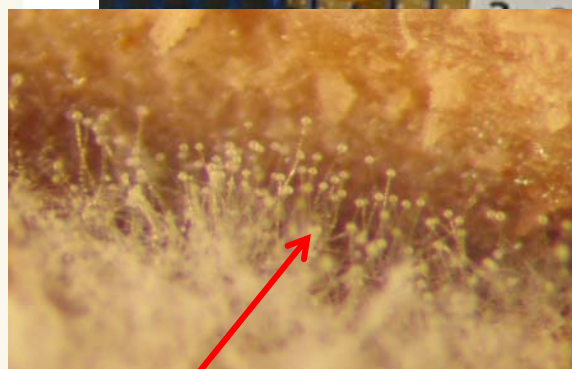
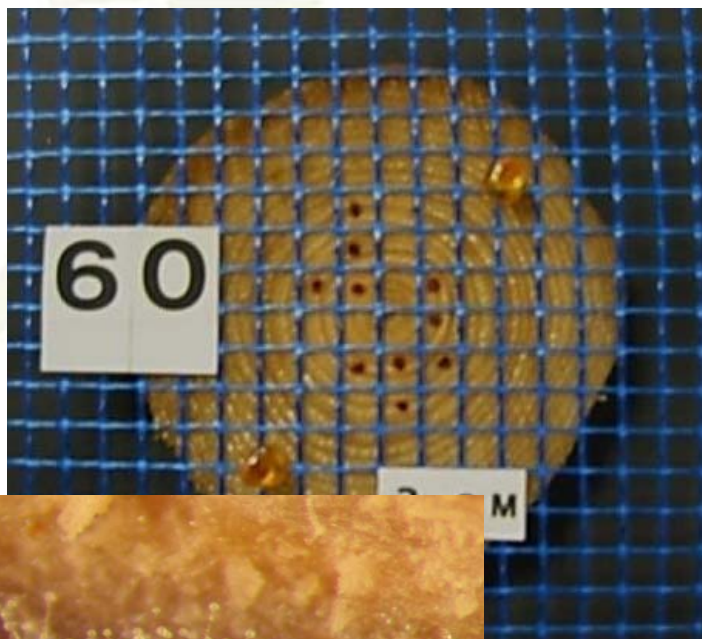

2015. – 2016. Egļu (40+40)

Priede (38+38)

Heterobasidion spp. un *Phlebiopsis gigantea* micēlija attīstības novērtējums maza diametra (<10 cm) skuju koku celmos

Heterobasidion spp.

Phlebiopsis gigantea

Egle 7%

Priede 37%

Egļu celmi	
2015.	2016.
75%	30%
55%	5%

12% celmu sakņu piepes micēlijs sasniedzis sakņu kaklu

**Eksperimenta ierīkošana, lai novērtētu dažāda
augstuma maza diametra priežu celmu uzņēmību pret
Heterobasidion spp. bazīdijsporu infekciju**

3 priežu jaunaudzēs
300 koki (120+120+60)
15 un 50 cm augsti celmi

Trupējušas koksnes daudzuma noteikšana egļu audzēs

Heterobasidion augļķermeņu sastopamība uz mežizstrādes atliekām

Heterobasidion

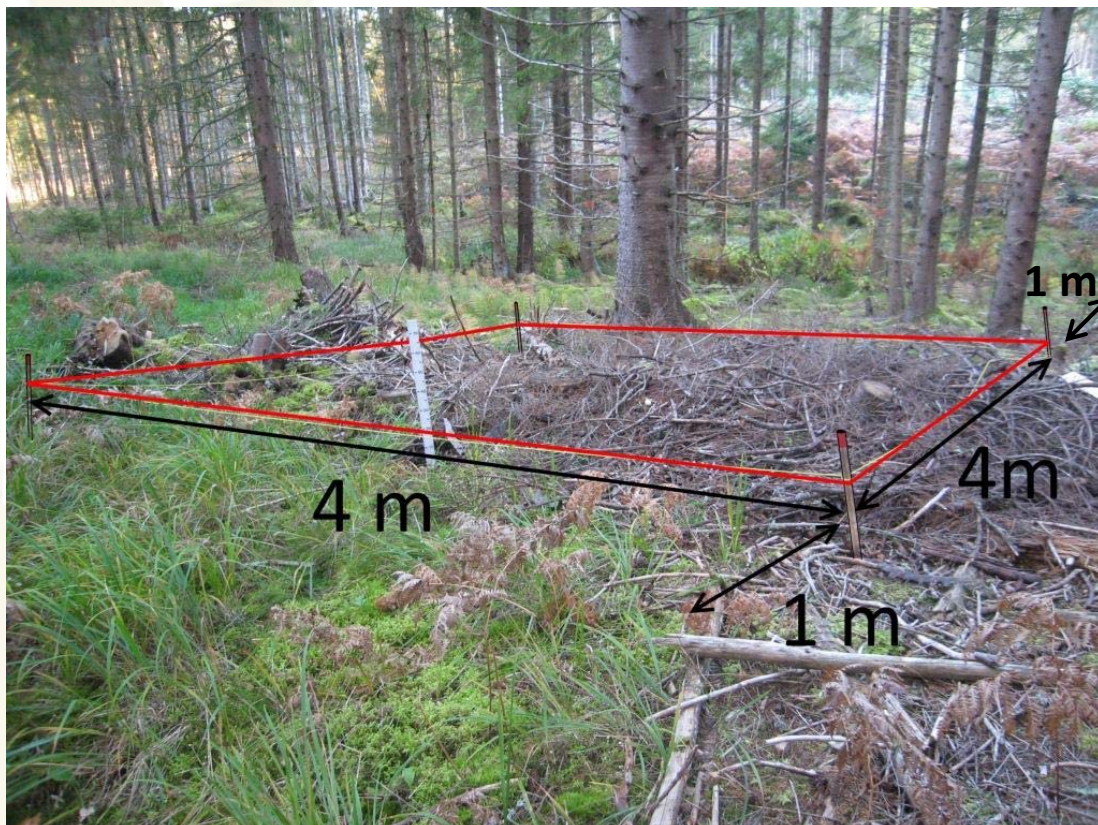
Heterobasidion sastopamība uz ciršanas atliekām

Sakņu piepes primārā izplatība ar sporām

Trupējušas koksnes daudzuma noteikšana egļu audzēs

kopšanas cirte - 12
galvenā cirte - 12
318 parauglaukumi,
Ziemeļkurzemes reģ. un
Dienvidkurzemes reģ.

Vidējais uz pievešanas ceļiem atstāto egles mežizstrādes atlieku (tajā skaitā svaigu, trupējušu atlieku) daudzums:

2,25 m³ ha⁻¹ krājas kopšanas cirtē (0,46 m³ ha⁻¹)
5,23 m³ ha⁻¹ galvenajā cirtē (0,43 m³ ha⁻¹)

Bioloģisko un ķīmisko preparātu salīdzinājums sakņu piepes sporu infekcijas ierobežošanā

Egle

Priede

Parastā apmalpiepe *Fomitopsis pinicola*

Lielā pergamentsēne *Phlebiopsis gigantea*

Egle 53% (214 celmi)

Priede 2% (210 celmi)

Lielā pergamentsēne Phlebiopsis gigantea

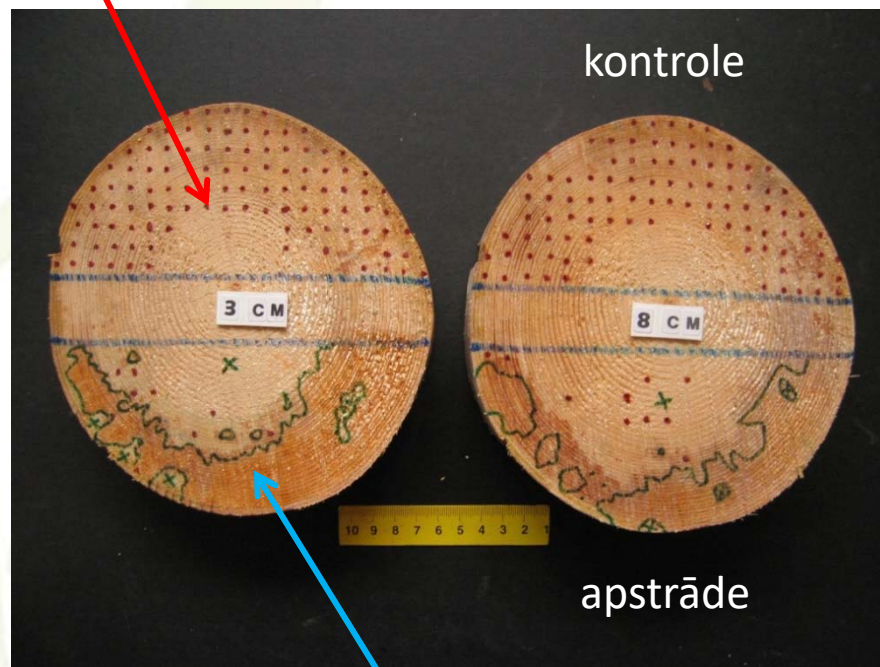
Heterobasidion

Bioloģisko un ķīmisko preparātu salīdzinājums sakņu piepes sporu infekcijas ierobežošanā

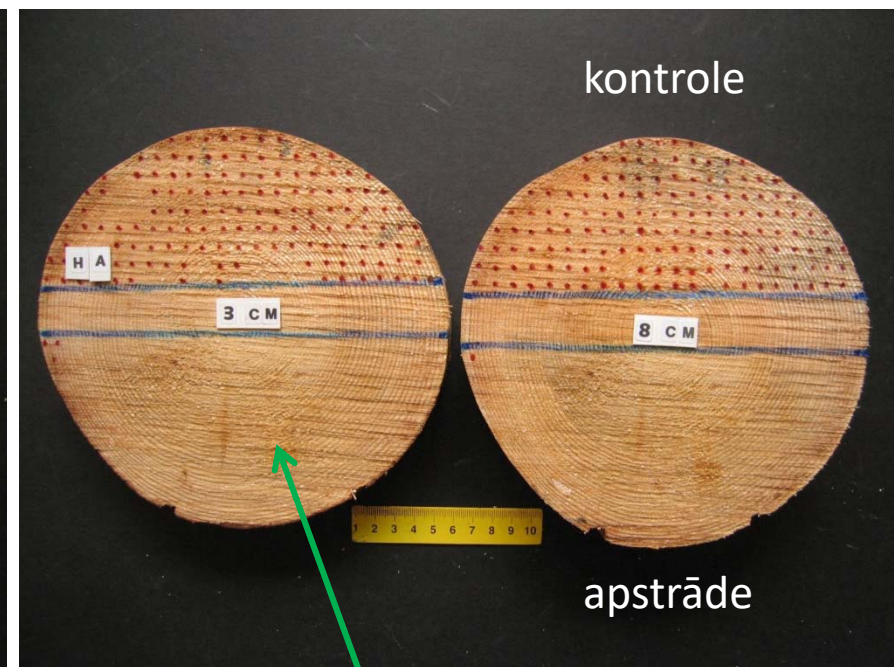

EGLE

Heterobasidion

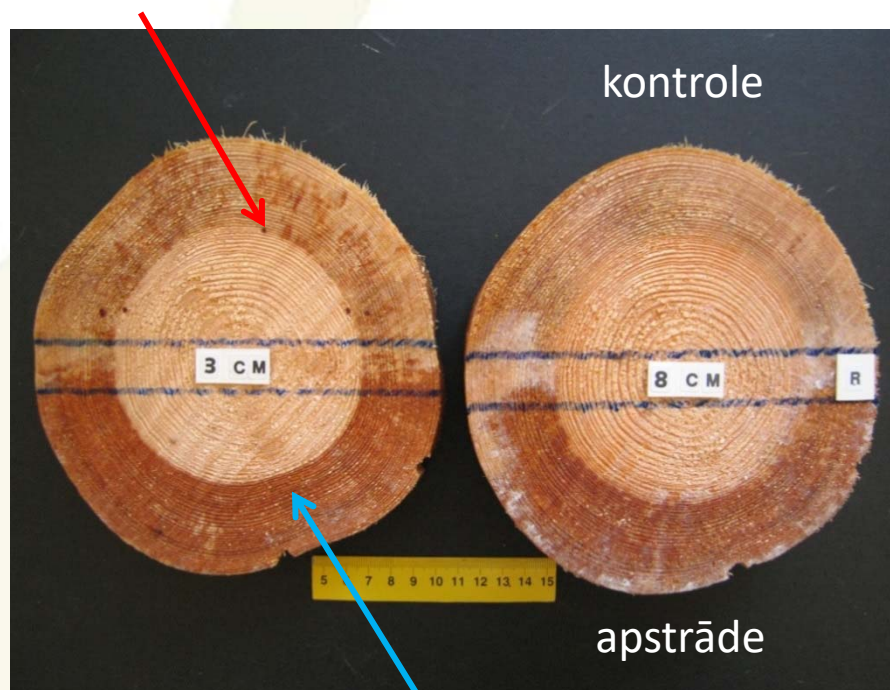
Rotstop
72 – 83%

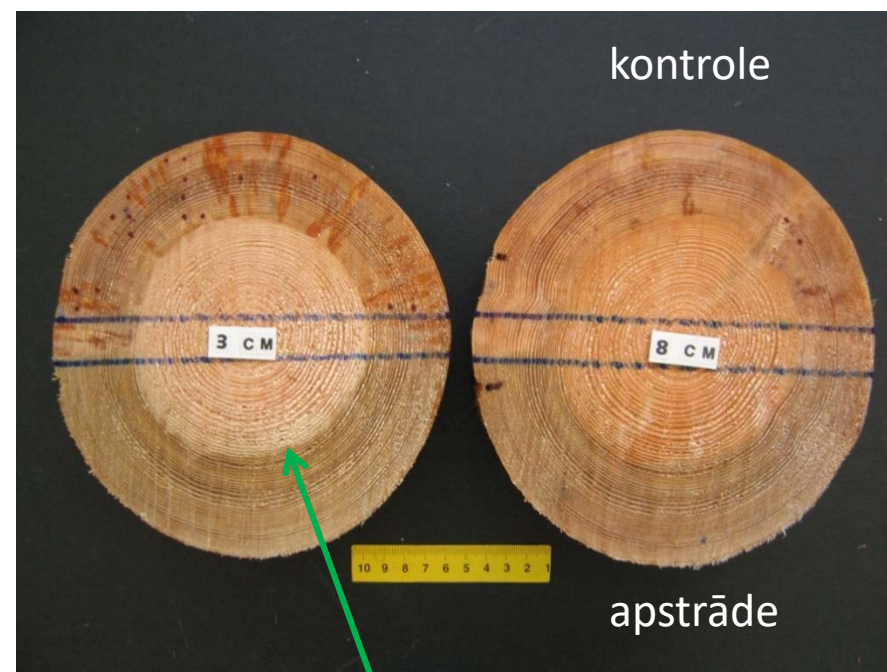
Urīnviela
94 – 99%

PRIEDE

Heterobasidion

Rotstop
100%

Urīnviela
100%

Heterobasidion aizņemtais laukums apstrādātajā sektorā

Apstrādes variants	<i>Heterobasidion</i> aizņemtais laukums, %			
	<i>P. gigantea</i>		Urīnviela	
	3 cm	8 cm	3 cm	8 cm
Koku suga				
Egle	19	11	<1	4
Priede	0	0	0	0

Egles koksne urīnviela 3 cm dziļumā bija būtiski efektīvāka pret *Heterobasidion* 99%, salīdzinot ar *P. gigantea* izolātiem (52% - 72%); 8 cm dziļumā nebija būtiskas atšķirības starp urīnvielas un *P. gigantea* izolātu efektivitāti pret *Heterobasidion*.

Turpmākajos pētījumos tiks salīdzināta abu preparātu ietekme uz *Heterobasidion* micēlija attīstību skuju koku celmu saknēs.

Paldies par uzmanību!

Pētnieciskā darba izpildītāji:

Lauma Brūna

Jānis Donis

Anete Ēberliņa

Zelma Gžibovska

Agrita Kenigshalde

Kristīne Kenigshalde

Dārta Kļaviņa

Kari Korhonen (Somija)

Liene Dārta Lukstiņa

Rimvys Vasaitis (Zviedrija)

Astra Zaļuma